

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

BACH301-OBE-2023-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	11-05-2023 09:00 CEST	Termin:	2023 VÅR
Sluttdato:	25-05-2023 14:00 CEST	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave - Bergen		
Flowkode:	203 BACH301 1 OBE 2023 VÅR		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.:	353
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	12088
----------------------	-------

Egenerklæring *: Ja
Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert
oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
vitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn:	(Anonymisert)
Gruppenummer:	59
Andre medlemmer i gruppen:	520

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

“ Barn som går litt under radaren ”

En kvalitativ studie om de stille barna

“ Children under the radar ”

A qualitative study on the quiet children

Kandidatnummer 353 & 520

BACH301

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett

Veileder: Kjersti Sandnes Haukedal

Innleveringsdato: 25.05.2023

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 1

Key words: Quiet children, kindergarten teachers, understanding, acknowledgement, inward-directed behavior.

Abstract:

This qualitative study focuses on the quiet children in kindergarten who often receive less attention compared to their more outgoing peers. The aim of this study is to explore how quiet children are understood and approached by kindergarten teachers. With this goal in mind, we have chosen to address the research question “How do kindergarten teachers understand and acknowledge inward-directed behavior in the kindergarten?” Through interviews with kindergarten teachers, we have identified two main categories: 1) The concept of inward-directed behavior – teachers' understanding and knowledge about these children, and 2) The role of kindergarten teachers and staff in relation to knowledge about the topic, recognition at both individual and organizational levels, as well as the responsibilities of kindergarten teachers. Two out of three participants emphasize the importance of creating a sense of security for children, particularly those with inward-directed behavior, in the kindergarten setting. A common thread in the findings is that all participants mention “outward-directed behavior” when discussing the meaning of “inward-directed behavior”. Further research and professional development in this area are recommended to enhance kindergarten teachers’ understanding and recognition of inward-directed behavior in children.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	4
1.1 Bakgrunn for tema	4
1.1.1 Førforståelse av tema	5
1.1.2 Avgrensning og problemstilling.....	5
2.0 Begrepsavklaring	7
2.1 Innagerende Atferd	7
2.2 Anerkjennelse.....	7
4.0 Teori	10
4.1 Innagerende atferd hos barn.....	10
4.2 Anerkjennelse.....	11
4.2.1 Viktigheten av omsorg og trygghet i skapningen av anerkjennelse.....	12
4.2.2 Barnet som subjekt: Anerkjennelse og betydningen av å bli sett og hørt.....	14
4.3 Barnets behov	16
4.4 Personalets rolle.....	17
5.0 Metode	19
5.1 Kvalitativ forskningsmetode	19
5.1.1 Semi-strukturert intervju som fremgangsmetode.....	19
5.2 Valg av intervjupersoner	20
5.2.1 Ethiske hensyn ovenfor intervjupersonene	20
5.3 Undersøkelsens troverdighet	21
5.5 Analyse.....	22
6.0 Empiri	24
6.1 Barnehagelærernes tilnærming til begrepene innagerende og stille barn.....	24
6.2 Personalets betydning for barn med innagerende atferd	26
7.0 Drøfting	29
7.1 Barnehagelærerens tilnærming til begrepene “innagerende atferd” og “de stille barna”.....	29
7.2 Viktige faktorer i personalets rolle i møte med barn med innagerende atferd.....	32
7.3 Et kritisk blikk på valg av metode.....	34
8.0 Avsluttende kommentar	36
9.0 Referanseliste	38
Vedlegg 1: Intervjuguide	40
Vedlegg 2: Informasjonsskriv om forskningsprosjekt	41
Vedlegg 3: Vurdering fra NSD	43

1.0 Innledning

Innagerende atferd hos barn er noe mange barnehagelærere møter i sitt daglige arbeid. Gjennom praksis har vi møtt og fått erfaring med at hvert enkelt barn har ulike behov. Rammeplanen (2017) understreker betydningen av å skape et inkluderende miljø for alle barn, der alle skal føle seg sett, hørt og verdsatt (Kunnskapsdepartementet,2017).

Bacheloroppgaven har som formål å undersøke hvordan barnehagelærere forstår og anerkjenner barn med innagerende i barnehagen. Denne problemstillingen er av betydning fordi kunnskap om dette kan bidra til å forbedre barnas trivsel og læring i barnehagen. For å besvare problemstillingen vil vi benytte oss av kvalitativ forskningsmetode, der vi bruker semistrukturert intervju for å få tak i barnehagelærere sin forståelse og tanker om innagerende atferd hos barn. Videre vil vi knytte teori til analysen på dette området for å få en bredere forståelse av temaet.

Det kan være en utfordring for barnehagelærere og ansatte å gi barna den oppmerksomheten de har behov for. Ifølge Askland og Sataøen (2019) ønsker alle barn å få oppmerksomhet, men på ulikt vis (Askland & Sataøen, 2019, s. 141). Personalet må tone seg inn slik at de tilbaketrunkne barna blir lagt merke til i like stor grad som de utadvendte.

Oppgaven vil ta for seg ulike perspektiver på hvordan man kan forstå og anerkjenne innagerende atferd hos barn i barnehagen, samt hvilke behov barn med atferden har. Resultatene fra intervjuene våre viser at det eksisterer et kunnskapshull innenfor dette feltet. Målet er å undersøke hvilke metoder barnehagelærere benytter av seg av i møte med innagerende atferd hos barn, og dermed bidra til å fylle dette gapet. Ved å utforske ulike tilnærminger og erfaringer, håper vi å kunne gi verdifulle innsikter og anbefalinger som kan styrke barnehagelærerens arbeid med innagerende atferd, til fordel for både barna og deres utvikling.

1.1 Bakgrunn for tema

Ved å utvikle forståelse for hvilken kunnskap barnehagelærere har om barn med innagerende atferd, kan vi bedre støtte barna i deres utvikling og trivsel. Ingrid Lund (2012) viser til at den tilbaketrunkne atferden kan være et uttrykk for at barna har det vanskelig på en eller annen

måte. Deres atferd er et språk som vi voksne må lese, forstå og møte på en adekvat måte. Noen barn kan være av typen "slow to warm up", som trenger mer tid enn andre til å bli trygge uten at det behøver å være noe alvorlig bak den tilbaketrukne atferden. Det er også viktig å erkjenne at noen barn kan ha det helt fint, men likevel være stille og sjenerte. Vi må som voksne ikke definere dette som et problem (Lund, 2012, s.26). Rammeplanen (2017) påpeker at det er viktig å ha et helhetlig syn på barns utvikling og læring, og skape et positivt læringsmiljø som tar hensyn til alle barns individuelle behov. Derfor er det nødvendig å ha kunnskap om hvordan man kan forstå og anerkjenne innagerende atferd hos barn i barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Vi vil undersøke nærmere hva barnet har behov for og de voksnes kunnskap og erfaring med innagerende atferd. I rammeplanen er det tydelig formulert at barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet og bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er (Kunnskapsdepartementet, 2017). Vi ønsker å se nærmere på hvordan dette praktiseres i forhold til barn med innagerende atferd, og om barnehagelærere er bevisste på betydningen av å skape et trygt og inkluderende læringsmiljø for barna. Ved å utforske dette temaet håper vi å kunne bidra til økt bevissthet rundt, og forståelse av innagerende atferd i barnehagen.

1.1.1 Førforståelse av tema

I lys av erfaringer og observasjoner har vi reflektert over hvordan hvert barn har ulike behov, og hvordan noen barn kan være mer synlige enn andre. Vi har møtt barn som umiddelbart fanger oppmerksomheten gjennom å rope høyt eller ta initiativ, og barn som virker mer tilbaketrukne. Disse erfaringene har fått oss til å undre på om alle barn faktisk blir sett og anerkjent i tråd med rammeplanens intensjon. Vi er begge enige om at temaet innagerende atferd hos barn bør bevisstgjøres, og at det er viktig å undersøke hvordan barnehagelærere forstår og anerkjenner denne atferden.

1.1.2 Avgrensning og problemstilling

Ved å intervju barnehagelærere fra ulike avdelinger, vil vi få innsikt i hvordan de arbeider med innagerende atferd hos barnehagebarn i alderen 0-6 år. Vi valgte å ikke begrense oss til en spesifikk aldersgruppe, da innagerende atferd finnes på alle avdelinger uavhengig av alder. Barnehagelærerens tilnærming til denne atferden kan ha stor betydning for barnets utvikling og trivsel både i barnehagen og i andre situasjoner i hverdagen. Oppgaven legger fokus på

barnehagelæreres forståelse og anerkjennelse av innagerende atferd hos barn, og vi har derfor kommet frem til problemstillingen: "Hvordan forstår og anerkjenner barnehagelærere barn med innagerende atferd i barnehagen?".

1.1.3 Oppbygging av oppgaven

Oppbygningen av oppgaven følger en struktur som gjør det mulig å besvare problemstillingen på en systematisk og helhetlig måte. Oppgaven består av sju kapitler: Innledning, begrepsavklaring, teori, metode, empiri, drøfting og en avsluttende kommentar. Gjennom oppgaven vil både vi og informantene våre benytte begrepene "de stille barna" og "barn med innagerende atferd" om hverandre. Selv om begrepene betyr det samme, brukes de av ulike teoretikere i forskjellig litteratur. Informantene bruker i hovedsak "stille barn", da dette kan være et mer hverdagslig språk. Når vi snakker fra teoretikerne sin side, omtaler vi barna med denne type atferd som "barn med innagerende atferd". Oppgaven kan deles inn i to hovedområder: Forståelse av innagerende atferd hos barn blant barnehagelærere og barnehagelærers rolle i å skape en felles forståelse og ansvar for anerkjennelse i en lærende organisasjon.

I innledningen kommer vi inn på problemstilling og tema, samt bakgrunn for valget av dette. Videre tar vi for oss begrepsavklaring av innagerende atferd og anerkjennelse. Vi vil også komme inn på sentrale styringsdokument. Videre vil vi drøfte ulike teorier og perspektiver som kan bidra til barnehagelærers forståelse og anerkjennelse av innagerende atferd hos barn i barnehagen. Vi vil se på barnet som subjekt, og hva det innebærer når det kommer til forståelse av atferden. Metoden vi benytter oss av er kvalitativ forskning, hvor vi vil intervjuer barnehagelærere for å få innsikt i hvordan de forstår og anerkjenner innagerende atferd hos barn. Resultatene fra empirien vil bli tolket og drøftet. Avslutningsvis skal vi oppsummere hovedfunnene og drøftingen av datamateriale.

2.0 Begrepsavklaring

I dette kapitlet kommer det forklaring på sentrale begreper som blir brukt gjennom teksten. Andre relevante begrep blir gjort rede for ved førstegangsbruk.

2.1 Innagerende Atferd

Ingrid Lund definerer innagerende atferd som en atferd der følelser, opplevelser og tanker holdes og vendes innover mot en selv. Det kan uttrykkes gjennom sårbarhet, avvisning, depresjon, tilbaketrekning, angst og usikkerhet (Lund, 2012, s.27). Negative erfaringer kan skape indre dialoger hos barnet som påvirker deres motivasjon til å engasjere seg med andre. Samtidig kan barnet uttrykke seg gjennom å senke blikket og trekke seg tilbake fra sosiale situasjoner. Dette kan føre til at barn med innagerende atferd går glipp av viktige sosiale erfaringer og utviklingen av sosiale ferdigheter (Lund,2019, s.22-27)

2.2 Anerkjennelse

Berit Bae (1999) definerer anerkjennelse som en form for kommunikasjon og mellommenneskelig relasjon der man bekrefter den andre som en verdifull person med rett til å ha egne meninger, følelser og ønsker. Hun påpeker at anerkjennelse ikke nødvendigvis innebærer enighet eller aspekt av den andre personens handlinger eller atferd, men heller en respekt for deres egenverdi som menneske. Begrepet kan også innebære en anerkjennelse av en annen persons følelser og behov, selv om man nødvendigvis ikke er enig med dem (Bae, 1999, s.38-39).

3.0 Rammer for barnehagelærerens mandat og ansvar

Barnehagelæreren har en viktig rolle i å skape et trygt og utviklende miljø for barn i barnehagen. Mandatet til barnehagen er regulert gjennom ulike lover, forskrifter og rammeplanen for barnehagen. I rammeplanen (2017) beskrives barnehagelærerens ansvar for å legge til rette for en trygg og god hverdag for alle barn, der de skal kunne utvikle seg og lære på egne premisser (Kunnskapsdepartementet, 2017). I dette avsnittet vil vi se nærmere på noen av de politiske føringene som gjelder for personalets rolle i arbeid med barn i barnehagen.

3.1 Sentrale styringsdokument

Det finnes flere stortingsmeldinger som tar for seg barnehagesektoren og betydningen av personalets rolle i arbeid med barn. Vi velger å trekke frem 2 av disse.

I stortingsmelding nr.19 som omhandler tid for lek og læring – Bedre innhold i barnehagen legger regjeringen vekt på betydningen av barnehagepersonalets rolle i å legge til rette for en pedagogisk tilnærming som tar hensyn til barns individuelle behov og interesser. Kvaliteten på barnehagetilbudet er også sentralt i denne meldingen, noe som er nødvendig for å kunne gi alle barn en trygg og god barnehagehverdag. Denne stortingsmeldingen har en egen del om barns psykiske helse og trivsel. Meldingen legger vekt på betydningen av å forebygge og håndtere utfordrende atferd hos barn, og understreker at det er viktig å ha kunnskap om hvordan man kan møte og håndtere innagerende atferd hos barn (Meld. st.19, (2015-2016)).

I den andre stortingsmeldingen vi har valgt å trekke frem, legges det vekt på betydningen av barnehagepersonalets kompetanse og utdanning, og understreker at kvaliteten på barnehagetilbudet er avhengig av personalets kompetanse og erfaring. Forebygging og håndtering av innagerende atferd hos barn, vektlegges også. Meldingen peker på at barnehagepersonalet har en viktig rolle i å legge til rette for en inkluderende og trygg barnehagehverdag, og at det er viktig å ha kunnskap om ulike metoder for å håndtere slik atferd (Meld. st.6, (2019-2022)).

Barnehagens samfunnsmandat er beskrevet i Rammeplanen (2017) og skal ivareta barns behov for omsorg, lek, læring og dannelse på en helhetlig måte, i samarbeid med hjemmet. Verdier som demokrati, mangfold, gjensidig respekt, likestilling og livsmestring skal

fremmes. Rammeplanen (2017) understreker også barndommens egenverdi, og barnehagen skal bidra til at alle barn får en positiv barndom, preget av glede, vennskap og lek.

Barnehagen skal møte hvert enkelt barn som et individ og vise respekt for dets unike opplevelsesverden. Empati og muligheten til å utvikle egen empati og tilgivelse er viktig for å møte barna med respekt. All barnehage virksomhet skal ha grunnleggende hensyn for barnets beste som et overordnet prinsipp (Kunnskapsdepartementet, 2017).

4.0 Teori

I dette kapitlet vil vi utforske teori og ta i bruk faglitteratur som er relevant for problemstillingen vår: “Hvordan forstår og anerkjenner barnehagelærere barn med innagerende atferd i barnehagen?” Barnehagen har en viktig oppgave i samfunnet med å sikre at hvert enkelt barn opplever omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse for å fremme god utvikling (Kunnskapsdepartementet, 2017). Vi vil dykke dypere inn i barnet som subjekt, og identifisere deres behov, spesielt behovet for trygghet og omsorg. Vi vil også se på hvordan barnehagen kan utføre sine oppgaver for å sikre en trygg og positiv utvikling for barnet.

4.1 Innagerende atferd hos barn

Ifølge mandatet og rammeplanen (2017) skal barnehagen legge til rette for at alle barn får delta i lek og aktiviteter, og at de opplever mestring og fellesskap. Dette kan forebygge innagerende atferd som for eksempel tilbaketrukket eller passiv atferd. Dersom en som barnehagelærer møter barn med innagerende atferd, er det viktig at alle ansatte med å skape trygghet, nærhet og støtte for det enkelte barnet (Kunnskapsdepartementet, 2017). Det er flere måter å forklare begrepet “Innagerende atferd” på.

Det er viktig å undersøke årsaken til den innagerende atferden og forstå begrepet “’slow to warm up’”. Dette beskriver vanligvis barn og unge som trenger ekstra tid for å føle seg trygge i ulike omgivelser. Bakgrunnen for innagerende atferd kan variere, for eksempel kan noen barn være stille og tilbaketrukket uten at det ligger noen spesielle grunner bak. Drugli (2018) nevner også “’slow to warm up’” og mener at dette er barn som trenger lang tid for å finne seg til rette i nye situasjoner. Det som er nytt kan virke overveldende og skremmende på dem (Drugli, 2018, s.33). Andre barn kan ha opplevd situasjoner som har påvirket deres tillit til andre mennesker og derfor viser innagerende atferd. Uavhengig av hvilken årsak som ligger bak den innagerende atferden, må den voksne sjekke ut atferdens kontekst, frekvens, innvirkning på livskvaliteten og sosiale konsekvenser (Lund, 2012, s. 26). Man kan snakke om “’innagerende atferd’” som en atferdsvanske, og det meste av litteraturen på dette feltet er mest konsentrert om den utagerende atferden. Dette behøver ikke å bety at denne atferden er mindre problematisk. Innagerende atferd behøver ikke å være et problem for miljøet, men kan være det for barnet det gjelder (Lund, 2005, s.42).

Vi kan sette begrepet “innagerende atferd” i en motsetning til “utagerende atferd”. Flere av atferdsuttrykkene har mye til felles, samtidig kan man se på atferden som svært forskjellig. Innagerende atferd kan gjenkjennes ved en tilbaketrukket atferd preget av taushet, mens utagerende atferd ofte er uttrykt i form av sinne, uro og fysisk utagering. Fellesnevneren mellom atferdene kan være ensomhet, utfordringer knyttet til å etablere vennskap og relasjoner. Dette kan hindre optimal læring hos barnet (Lund, 2012, s. 30).

Gjertsen (2013) har også uttalt seg om begrepet “innagerende atferd”. Han peker på atferden som et problem for både barnet selv, familie og venner. Barn med innagerende atferd vil streve med å dele opplevelser, samhandling og ha vanskeligheter med å møte andres blikk. På denne bakgrunn vil barnet få begrenset anledning til å samhandle, kommunisere og utvikle seg gjennom relasjoner (Gjertsen, 2013, s. 162).

Selv om det ikke er barnehagens ansvar å definere barna under atferdsvansker, er det deres jobb å sørge for at alle barn blir sett og hørt. Ifølge Ingrid Lund (2012) er barn med innagerende atferd blitt bagatellisert og oversett da det ikke rammer omgivelsene. At barn med innagerende atferd kan bli bagatellisert handler om at det kan være lett for å komme med utsagn som: “ja, ja – de andre søskena var også slik i atferden”. Når et barn er tilbaketrukket og oppholder seg mye for seg selv, rammer det ikke omgivelsene i den grad at det kan gjøre skade på noe eller noen, som kan føre til at fokuset rettes mot de barn med utagerende atferd (Lund, 2012, s. 26).

4.2 Anerkjennelse

I rammeplanen (2017) står det at barnehagen skal være en inkluderende arena som tar hensyn til alle barns behov og forutsetninger. Dette innebærer å møte hvert enkelt barn med anerkjennelse og respekt, uavhengig av bakgrunn, kjønn, funksjonsnivå eller andre faktorer. Videre står det at barnehagen skal legge til rette for et læringsmiljø som er preget av omsorg, trygghet, anerkjennelse og respekt (Kunnskapsdepartementet, 2017). Det står også at barnehagen skal arbeide aktivt med å støtte barns sosiale og emosjonelle utvikling. Dette inkluderer å hjelpe barna med å utvikle emosjonell kompetanse som igjen innebærer evnen til å gjenkjenne, forstå og regulere egne og andres følelser. Anerkjennelse og emosjonell kompetanse er tett knyttet sammen, og begge er viktige faktorer for å skape et godt læringsmiljø og fremme barnas trivsel og utvikling (Kunnskapsdepartementet, 2017). Bae

(1999) peker på at anerkjennelse er en sentral faktor i barns utvikling og læring, og at det er viktig for barn å bli anerkjent både som individ og som en del av en gruppe (Bae, 1999, s. 38-39).

Drugli (2018) tar også for seg anerkjennelse. Hun poengterer at det er viktig for å utvikle en sunn selvfølelse og et godt selvbylde, og at det kan bidra til å øke motivasjon og engasjement i læring og utvikling. Hun mener at anerkjennelse er en sentral faktor for å skape et positivt og inkluderende læringsmiljø i barnehagen. Drugli (2018) understreker også at anerkjennelse ikke handler om å være enig i alt eller å gi etter for alle ønsker og behov. Det handler om å erkjenne og respektere den andres perspektiver og verdier, og å vise at man tar den andre på alvor (Drugli, 2018, s.145). Når det gjelder barn med innagerende atferd, er anerkjennelse en spesielt viktig faktor for deres trivsel og utvikling. Barn med innagerende atferd kan ha utfordringer med å uttrykke sine følelser og behov på en adekvat måte, og de kan derfor oppleve at deres atferd og kommunikasjon ikke blir forstått eller anerkjent av omgivelsene. For disse barna er det særlig viktig at barnehagepersonalet viser dem anerkjennelse og aksept for deres følelser og behov. Dette kan bidra til å styrke deres selvfølelse og selvbylde, og til å øke deres motivasjon og engasjement i lek og læring (Drugli, 2018, s.39-40)

4.2.1 Viktigheten av omsorg og trygghet i skapningen av anerkjennelse

Rammeplanen (2017) sier at i barnehagen er det viktig å legge til rette for trygghet og omsorg for hvert enkelt barn. En vesentlig faktor i å skape et slikt miljø er anerkjennelse. Disse skal møtes ut ifra hva hvert individ har behov for. Videre sier Rammeplanen (2017) at omsorg og trygghet er avgjørende for barns trivsel, læring og utvikling. Dette innebærer å gi individuell oppmerksomhet, anerkjennelse og respekt, samt ivareta deres fysiske og psykiske behov. Lillemyr (2018) understreker at omsorg og støtte må gis både individuelt og gruppevis, og at nærhet og varme skaper trygghet og trivsel. Barn med innagerende atferd vil ha et større behov for omsorg og støtte, og voksne må være til stede og tilgjengelige for å møte deres behov. Personalets omsorgsfulle tilnærming kan bidra til en atmosfære preget av trygghet, trivsel og glede, som igjen kan påvirke barnas læring og utvikling (Drugli, 2018, s. 65 & Kunnskapsdepartementet, 2017).

Samspill med andre er avgjørende for barns sosiale utvikling. Ifølge Gjertsen (2013), vurderer barn seg selv basert på andres reaksjoner, og dette bidrar til dannelsen av deres identitet. Stille barn har begrenset mulighet til å reflektere over egne handlinger på grunn av lite respons fra andre (Gjertsen, 2013, s.24). Stille barn blir sjeldent anerkjent, og anerkjennelse er avhengig av kjærlighet og tillit i primære relasjoner, spesielt mellom barn og foreldre. Gjertsen (2013) understreker også at god omsorg og anerkjennelse i disse relasjonene skaper selvtillit og legger grunnlaget for å etablere relasjoner med andre mennesker (Gjertsen,2013, s.32).

I forhold til barn med innagerende atferd er begrepet "trygghet" av stor betydning, og vi kan se på viktigheten av relasjonen og tilknytningen barnet har til menneskene rundt seg.

Tilknytningsteorien utviklet av John Bowlby, Hart og Schwartz, gir innsikt i barnets atferd i forhold til omsorgspersonene. Barnets tilknytning til omsorgspersonene danner indre mentale strukturer som legger grunnlaget for barnets personlighet og samspill med andre. Ved å bruke ulike tilknytningsteorier kan vi få en bedre forståelse av barnets atferd i form av kommunikasjon og opprettelse av bånd til andre (Gjertsen, 2013, s.20). Vi kan i dette tilfellet nevne "trygg tilknytning". Dette handler om at barnet opplever både omsorg, beskyttelse, trøst og tilhørighet, samt at de har et følelsesmessig bånd til omsorgspersonen. Når barn opplever slike positive erfaringer, vil det kunne utforske verden og skape egen identitet. Her er balansen mellom det å være selvstendig og binde seg til en omsorgsperson viktig for at barnet sakte, men sikkert opplever trygghet. Når barnet føler seg trygt, vil det i større grad undersøke omverdenen. Trygg tilknytning vil kunne føre til høyere selvtillit, mindre hjelpeløshet og bedre evne til å danne relasjoner til andre mennesker (Gjertsen, 2013, s. 21).

Som Ingrid Lund (2019) påpeker, tåler den trygge å være usikker i større grad enn den utrygge. Et barn som opplever trygghet er mer åpent, nysgjerrig og interessert i både seg selv og andre, mens den utrygge begrenser sitt felt for å fremme overlevelse. På dette grunnlag kan man si at en innagerende atferd, sier mye om dens utrygghet (Lund, 2019, s. 95). Når et barn er utrygt, tar denne utryggheten mye plass, humør og energi. Undringen kan lukkes og vonde følelser tar plass. Disse vonde følelsene kan føre til stressreaksjoner hos barnet, som vil spille inn på spillet mellom andre barn og voksne. Dersom et barn preget av negative forventninger på bakgrunn av negative erfaringer, blir invitert til lek, vil det lett takke nei (Lund, 2019, s. 96).

4.2.2 Barnet som subjekt: Anerkjennelse og betydningen av å bli sett og hørt

Barnehagen er en viktig arena for barns utvikling og det å forstå hva som er såkalt normal atferd og utvikling hos barn i barnehagealder. Dette kan hjelpe foreldre, lærere og andre omsorgspersoner til å gi barn de beste forutsetningene for å både lykkes og trives i barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017). I dette kapitlet tar vi for oss teoretikerne Pettersvold, Østrem og Lund som utgangspunkt for anerkjennelse av barn. Videre har vi sett på artikler av Solveig Pettersen og Liv Marit Strømme.

Å se barnet som subjekt handler om å anerkjenne barn som aktive og selvstendige individer som har rett til å bli hørt, respektert og involvert i beslutninger som angår deres eget liv (Regjeringen.no, 2007). Dette betyr at barn skal behandles som fullverdige samfunnsmedlemmer og ikke som passive objekter som bare skal følge voksne sin vilje. Det innebærer at barn har sin egen opplevelse og forståelse av verden, og at de er i stand til å uttrykke sine tanker og meninger på ulike måter. Dette innebærer at voksne må ta hensyn til barns synspunkter, erfaringer og behov, og gi dem mulighet til å delta aktivt i ulike situasjoner og beslutninger som angår dem (Østrem, 2012, s. 69). Når det gjelder de stille barna, er det viktig å møte dem med respekt og å anerkjenne deres behov. Som Lund (2012) peker på kan disse barna være mer tilbaketrukket og mindre utadvendte enn andre barn, og det kan derfor være vanskeligere å oppdage deres behov og ønsker. Det er viktig å ikke anta at det ikke har noe å si eller at de ikke vil delta, men heller gi dem muligheten til å uttrykke seg på sin egen måte og i sitt tempo. For å møte de stille barna med respekt handler det mye om å anerkjenne deres unike personlighet og å gi dem muligheter til å delta og uttrykke seg på sin egen måte. Det kan være en verdifull erfaring både for barnet selv og samfunnet som helhet (Lund, 2012, s. 26).

Når det kommer til anerkjennelse av barnet som subjekt, innebærer dette å forholde seg til den andre som et autentisk subjekt, med iboende menneskeverd og et grunnleggende behov for å tilhøre et menneskelig fellesskap. Østrem (2012) argumenterer videre for at det er spesielt viktig å løfte frem konflikt motivet når spørsmålet dreier seg om barnet som subjekt. Maktforholdene mellom barn og voksne er asymmetriske, noe som betyr at voksne har mer makt enn barn i samfunnet og i relasjonen mellom dem. Dette kan påvirke hvordan barnets subjektposisjon oppfattes og anerkjennes. Østrem argumenterer for at anerkjennelse av barnet som subjekt ikke skal begrunnes ut fra verken pedagogiske eller psykologiske hensyn, men heller ut fra etiske verdier om hva det vil si å være et menneske og hvordan man kan fremme

et godt liv og et godt samfunn. Maktaspektet kan ikke ignoreres, og det er viktig å ta hensyn til hvordan maktstrukturer påvirker relasjonene mellom barn og voksne (Østrem, 2012, s. 40). Å se barn som subjekt og møte dem med respekt er avgjørende for å skape en inkluderende og respekterende barnehage.

Ifølge barnehageloven §1 skal barnehagen ‘’gi barn under opplæringspliktig alder gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem’’, og dette krever at barna blir hørt og sett som individuelle subjekter med egne behov og ønsker (Barnehageloven, 2005). Barnehagelærere kan bruke observasjon som et verktøy for å se barnet som subjekt og kunne tilrettelegge for barnets utvikling og læring. Ved å observere barnet kan man få innsikt i dens interesser, behov og utviklingsnivå. Observasjon kan også bidra til å oppdage eventuelle utfordringer eller vansker som barnet kan ha, samt tilpasse barnehagetilbudet. Personalets rolle i å se barnet og bruke observasjon er svært viktig for å kunne gi barna god barnehagetilværelse og bidra til deres utvikling og læring (Søbstad & Løkken, 2006, s.12-13).

Liv Mette Strømme (2019) skriver om ulike trekk ved normal adferd og utvikling hos barn i barnehagealder. I artikkelen skrives det at normal atferd kan variere avhengig av barnets alder og personlighet, og det er viktig å ha realistiske forventninger til hva som kan forventes av barn i ulike aldre. Noen av de vanligste trekkene ved normal atferd i barnehagen inkluderer nysgjerrighet, vilje til å samarbeide, behov for sosial kontakt og utvikling av motoriske ferdigheter. Samtidig vil det være noen barn som skiller seg ut på enkelte områder, og dette behøver ikke nødvendigvis å være noe negativt. I artikkelen poengteres det også at det er viktig å ha en helhetlig forståelse av barnet og ta hensyn til individuelle forskjeller når man skal vurdere hva som er ‘’normalt’’. Strømme (2019) fokuserer på ulike trekk ved normal atferd i barnehagen. På den andre siden er det barn som skiller seg ut i form av hvilken atferd det har. Barn i barnehagen som trekker seg mer tilbake og er sjenerte, har lettere for å bli ensomme. Disse kan oppfattes som ‘’de stille barna’’. (Strømme, 2019).

Solveig Pettersen (2020) har fokus på hvordan barnehagelærere kan møte og forstå stille barn i barnehagen. Hun peker på hvordan de kan bidra til å inkludere og støtte dem. En viktig del av dette er å anerkjenne deres personlighet og behov. Artikkelen påpeker at stille barn kan oppleve utfordringer med å kommunisere og uttrykke seg i sosiale situasjoner, og at det derfor er viktig å tilpasse seg deres behov og kommunisere med dem på en måte som er tilpasset

deres personlighet. Det understrekes at det å anerkjenne deres personlighet og behov kan bidra til å styrke deres selvfølelse og selvværd, og dermed hjelpe dem å trives bedre i barnehagen (Pettersen, 2020).

Pettersvold & Østrem (2012) peker på viktigheten av å være bevisst på hva slags forventninger og krav som ligger til grunn for kartlegging av barns utvikling. Risikoen ved å legge for strenge eller snevre kriterier for hva som anses som normalt kan føre til at noen barn blir stigmatisert eller utelatt fra hjelpetiltak. Det kan også skape en forventning om at alle barn skal tilpasse seg de samme sosiale spillereglene på samme måte, og at det er en klar mal for hva som anses som normalt utviklet. Dette kan igjen legge press på barnehagen og foreldre til å tilpasse seg denne malen, og kan føre til at noen barn som ikke passer inn i denne kategorien, blir oversett. Det er derfor viktig å være bevisst på hvilke forventninger og krav som ligger til grunn for kartlegging av barn, og sikre at hjelpetiltakene som settes inn er tilpasset den enkeltes behov (Pettersvold & Østrem, 2012, s.50).

4.3 Barnets behov

Barnehagen har ansvar for å dekke hvert enkelt barns grunnleggende behov. Her inngår blant annet barnets behov for omsorg, trygghet, tilknytning, tilhørighet og anerkjennelse. Alle barn skal oppleve å bli sett, forstått og respektert, samt få den støtten de trenger for å få en trygg og god utvikling i barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017). Anerkjennelse er det viktigste verktøyet man kan ha med oss i møte med en atferd som er utfordrende. Når man snakker om anerkjennelse, handler det om evnen du har til å sette deg i andres perspektiv, samt forstå andres subjektivitet. Den anerkjennende kommunikasjonen betyr at jeg er et subjekt, og du er et subjekt og deler noe sammen (Lund, 2019, s. 103). Lytting, forståelse, aksept, toleranse og bekreftelse, er alle begrep som henger tett sammen og utgjør det vi kan se på som en anerkjennende holdning (Lund, 2019, s. 104).

For at barn med innagerende atferd skal få muligheten til en trygg og god utvikling i barnehagen, er det nødvendig at personalet tilrettelegger ut ifra barnets behov. Sentrale områder barnehagen kan arbeide med er å skape gode samhandlingssituasjoner som sørger for at emosjonelt og sosialt sårbare barn blir inkludert. De bør også arbeide systematisk og tålmodig for å bygge gode relasjoner, samt legge til rette for både motivasjon og mestring i barnets hverdag. (Gjertsen, 2013, s. 164). For å sikre dette, er man nødt å se på kvaliteten i

barnehagen (Gotvassli, 2020, s. 37 og 38). Gotvassli (2020) deler barnehagekvalitet i tre ulike deler; strukturkvalitet, prosesskvalitet og resultatkvalitet. Vi har stilt oss spørsmålet om strukturkvaliteten kan ha innvirkning på barn med innagerende atferd? Vi kommer nærmere inn på strukturkvaliteten i forhold til resultatene fra intervjuene, men prosesskvaliteten vil være i størst fokus i arbeidet med barn med innagerende atferd da den omhandler samspillet mellom barn og voksne (Gotvassli, 2020, s. 54-59).

4.4 Personalets rolle

Når man snakker om personalets rolle i møte barn, handler det om at barnehagen skal gi et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehage-loven og rammeplanen. Arbeide med barnehagens kjerneprosesser, altså omsorg, danning, lek og læring skal ses i sammenheng og bidra til barns allsidige utvikling (Kunnskapsdepartementet, 2017). Personalet kan bruke didaktikken som et redskap for drøfting og videreutvikling av kvaliteten på barnehagen, og dermed hvordan ulike problemstillinger møter barns behov og interesse (Gotvassli, 2020, s. 76-77). Personalets forståelse av barnehagekvalitet, vil påvirke måten de velger å arbeide på. Kvalitet i det pedagogiske arbeide handler om å lytte til barna, ta barns perspektiv og skape gode relasjoner mellom både barn-barn og mellom barn og voksne i barnehagen (Gotvassli, 2020, s. 76-79).

Personalets rolle i møte med barn innebærer å være til stede, tilrettelegge, veilede, støtte og skape et trygt og stimulerende miljø for barns utvikling og læring. Rollen omfatter ansvar for trivsel og fysisk, sosial og emosjonell utvikling. Personalet lytter, observerer og responderer på barnets individuelle behov, interesser og ferdigheter. Gjennom aktiv deltakelse og relasjonsbygging skapes et inkluderende og omsorgsfullt miljø for utforskning, læring og positiv utvikling (Kunnskapsdepartementet, 2017).

For å skape et trygt og stimulerende miljø for barns utvikling og læring er det viktig å støtte opp under barns behov. Askland & Satøen (2019) skriver om "støttende stillas" og henviser til Bruner og Vygotskij. Bruner betegner begrepet som et pedagogisk nyttig innhold basert på Vygotskij's teori om den nærmeste utviklingssonen. Han bruker begrepet til å beskrive den støtten barnet mottar fra en voksen for å hjelpe dem med å utføre oppgaver som de ikke kunne klare alene. Bruner understreker at stillaset kan ta mange former, inkludert modeller, bøker, retningslinjer, instruksjoner og lignende. Bruner anerkjenner betydningen av denne form for støtte og dens rolle i barnets kognitive utvikling og læringsprosesser (Askland & Satøen,

2019, s. 203). Lund (2012) peker på at det ikke er nok at barnet er trygt, men at det også trenger støtte og stimulering. Man kan da knytte støttende stillas til personalet som anerkjennende. Dette innebærer at personalet er oppmerksomme, lyttende og sensitive overfor barnets behov for støtte, og gjennom sin anerkjennende tilnærming bygger personalet et tillitsfullt og empatisk forhold til barnet, og skaper et trygt miljø hvor barnet kan vokse, lære og utvikle seg på best mulig måte (Drugli, 2018, s.39-40).

Begrepet lærende organisasjon er også sentral inn mot personalets arbeid. Ifølge rammeplanen skal barnehagen være en lærende organisasjon der hele personalet skal reflektere rundt faglige og etiske problemstillinger, holde seg oppdatert og være gode rollemodeller (Kunnskapsdepartementet, 2017). Gotvassli (2019) beskriver begrepet lærende organisasjon som at barnehagen aktivt arbeider med å utvikle seg og forbedre sitt pedagogiske tilbud. Dette innebærer felles refleksjon blant personalet omkring deres praksis og hvordan den kan tilpasses og forbedres. Barn og foreldre blir også involvert i utviklingen av barnehagen. Målet er å skape et inkluderende læringsmiljø og gi barna best mulig opplevelse i barnehagen (Gotvassli, 2019, s.19).

Personalets rolle er avgjørende i å sikre barnets beste i barnehagen. Barnehagen skal ta beslutninger og utføre handlinger som fremmer barns trivsel, utvikling og læring. Individuelle behov til barn skal ivaretas, og aktiviteter tilpasses deres interesser. Barn har rett til å bli hørt og delta i beslutninger som angår dem. Barnehagen skal også skape et inkluderende miljø basert på respekt og likeverd. Barnekonvensjonen understreker at barnets beste skal være det grunnleggende hensynet i alle handlinger som angår barnet, for å sikre deres omsorg og støtte. I Norge er barnekonvensjonen gjort til norsk lov og gir retningslinjer for arbeidet med barn og unge. Både rammeplanen og barnekonvensjonen veileder hvordan barns rettigheter og behov skal ivaretas (Kunnskapsdepartementet, 2017 & Regjeringen.no, 2023)

5.0 Metode

For å få svar på problemstillingen trenger man en metode for å innhente informasjon. Når man skal undersøke et tema, er det viktig å velge metode ut ifra hvilken metode som egner seg best til å belyse problemstillingen på best mulig måte (Dalland, 2021, s. 54). I dette kapitlet skal vi ta for oss valg av metode og fremgangsmåte, samt bakgrunn for valget. Vi kommer også til å gjøre rede for kvalitativ forskningsmetode og semistrukturert intervju. I tillegg skal vi komme inn på valg av intervjupersoner og etiske hensyn, før vi tar for oss analyse og tolkning av empiri.

5.1 Kvalitativ forskningsmetode

Kvalitativ forskningsmetode brukes når informasjonen som skal innhentes, ikke lar seg tallfest eller måle. I denne type metode er det ingen faste svaralternativ og datainnsamlingen skjer i direkte kontakt med feltet. I en kvalitativt orientert metode fokuseres det på å formidle sammenhenger, helhet og å fremme forståelse (Dalland, 2021, s. 54-55). Vi har derfor valgt å benytte oss av kvalitativt forskningsintervju.

Dalland (2021) beskriver det kvalitative forskningsintervjuet som en intervju type som har som mål å forstå intervju personens perspektiver og ut fra disse få kunnskap om temaet. I et kvalitativt intervju er det viktig å være godt forberedt på hvilke spørsmål som skal bli stilt og hvordan intervjuet skal analyseres i ettertid. Intervjuet skjer mellom to personer der temaet som det snakkes om er til interesse for begge parter. I denne type intervju er det viktig å være en god lytter som er åpen for å både høre intervju personens synspunkt, men også sette seg inn i en annens lik situasjon. I et kvalitativt intervju kaller vi den som blir intervjuet for informant, og den som intervjuer for "intervjuer" (Dalland, 2021, s.68). I et kvalitativt forskningsintervju, går man dypere enn meningsutvekslingen som skjer ellers i hverdagen. Intervjuet skjer gjennom en spørre-lytte-situasjon (Kvale & Brinkmann, 2021, s. 22).

5.1.1 Semi-strukturert intervju som fremgangsmetode

Når temaet og problemstillingen skal forstås ut fra intervju personenes egne perspektiver der de uttrykker egne meninger og erfaringer, bruker vi noe som Kvale og Brinkmann (2015, s. 46) kaller for semistrukturert intervju. I et semi-strukturert intervju følger man en intervjuguide med bestemt tema og forslag til spørsmål (Dalland, 2021, s. 68). Når vi utarbeider en intervjuguide, fokuserer vi på å stille åpne spørsmål som inviterer til utfyllende og lange svar.

Her er målet at informanten skal fortelle om erfaringer, utdype og gi rike beskrivelser (Anker, 2020, s. 37).

5.2 Valg av intervjupersoner

Valg av intervjupersoner er en viktig del av forskningsprosessen. Vi har sett på det som viktig å velge personer som kan gi oss relevant og pålitelig informasjon om vår problemstilling. Det er flere faktorer som bør tas i betraktning, og vi brukte mye tid på å finne ut om vi skulle gå for hele barnehagepersonalet, eller velge ut ifra profesjonskompetanse. Ved å velge fagfolk som intervjupersoner, kan de bidra til nye perspektiver på problemstillingen, samt faglitteratur på området. Fagpersoner bruker også gjerne samme profesjonspråk som forskeren, noe som gjør at det blir mindre misforståelser (Dalland, 2021, s. 81). Ettersom at det er barnehagelærerne som har det faglige ansvaret på en avdeling, er det deres ansvar å drive det pedagogiske arbeidet i tråd med godt faglig skjønn. De skal også sikre at barnehageloven og rammeplanen oppfylles gjennom det pedagogiske arbeidet (Kunnskapsdepartementet, 2017). På bakgrunn av barnehagelærerens rolle i barnehagen, valgte vi dem som intervjupersoner for å kunne få så godt som mulig svar på problemstillingen.

Grunnet problemstillingen tenkte vi at barnehagelærere ville gi oss gode svar i arbeid med innagerende atferd. Ved å intervju ulike barnehagelærere i barnehagen vil vi få ulike perspektiver presentert. Vi valgte å intervju barnehagelærere i en praksisbarnehage som vi begge har hatt gjennom studieløpet. Dette ble valgt fordi vi allerede har etablert en relasjon med disse personene, noe som kan gjøre dem mer komfortabel med å dele informasjon med oss. Ettersom at det kvalitative intervjuet har som mål å gå i dybden på temaet vi skal innhente informasjon om, er det viktig at antall intervjupersoner ikke er for stort (Dalland, 2021, s. 81). På bakgrunn av dette valgte vi å intervju tre forskjellige barnehagelærere.

5.2.1 Etske hensyn ovenfor intervjupersonene

Ved gjennomføring av et intervju med personer, skal man ta hensyn til etiske hensyn ovenfor intervjupersonene. Dette innebærer at intervjupersonene har gitt sitt samtykke til å delta i intervjuet og at de vet hva det innebærer å delta. Vi har også sikret at informasjonen vi innhenter ikke vil bli delt videre og at den er anonymisert. Den kunnskapen som kommer ut av denne type intervju, avhenger av relasjonen mellom forsker og informant. Vi som intervjuere må skape rom for at informanten skal kunne snakke fritt og trygt (Kvale &

Brinkmann, 2021, s. 35). For å ivareta informantenes etiske hensyn under et kvalitativt forskningsintervju, er det viktig å sørge for grundig forberedelse på forhånd. Vi som forskere må tenke gjennom hvordan vi informerer de som skal delta, hva det innebærer, hvordan informasjonen deres blir ivaretatt på en etisk god måte, samt intervjupersonens anonymitet (Dalland, 2021, s. 82).

På forhånd av intervjuet sendte vi ut et informasjonsskriv som var i tråd med forskningsetiske retningslinjer. Se vedlegg.

5.3 Undersøkelsens troverdighet

Når man bruker intervju som forskningsmetode, stilles det ofte spørsmål om intervjuerens reliabilitet. Reliabilitet handler om hvor troverdig den innsamlet dataen er. Vi har gjennomført en reliabilitetssjekk ved å transkribere intervjuene hver for oss og bruke et dataprogram til å lage en liste over felles ord i intervjuopptakene (Kvale & Brinkmann, 2021, s. 211). Validitet handler om intervjutranskripsjonenes gyldighet, altså hvor nyttig dataen er for vår forskning (Kvale & Brinkmann, 2021, s. 212). For å styrke validiteten og reliabiliteten på vår analyse har vi transkribert intervjuopptakene hver for oss og deretter sammenlignet transkripsjonene for å finne likheter og ulikheter. Dette fant vi ved hjelp av tematisk analyse. En slik analyse brukes til å identifisere og analysere temaer og mønstre i dataen, og kan brukes til å sammenligne ulike perspektiver og erfaringer (Anker, 2020, s.6).

Man kan peke på både styrker og begrensninger når vi bruker intervju som forskningsmetode. I gjennomførelsen av intervjuet brukte vi lydopptaker for innsamlingen av data, noe som er med på å styrke vår reliabilitet. En lydopptaker tar vare på alt som blir sagt, fanger opp ulike nyanser i språket, samt stemmeleie. Dette er faktorer som vil kunne styrke kvaliteten på datamaterialet vi innhenter. Lydopptakeren fanger ikke opp kroppsspråk, og vi må derfor notere oss underveis hvordan informanten uttrykker seg kroppslig gjennom intervjuet. Dersom man derimot ikke bruker lydopptaker, blir man nødt å notere alt som blir sagt. Dette vil kunne føre til at nyttig informasjon informanten sier, ikke blir notert. En lydopptaker vil gi oss muligheten til å lytte om igjen på intervjuet, slik at alt av betydningsfull informasjon, kommer med i analysen (Dalland, 2021, s. 91).

I valget av våre intervjupersoner, brukte vi en strategisk måte for valg. Her valgte vi personer ut ifra hvem vi mener har bestemte kunnskaper og erfaringer som kunne gi svar på vår problemstilling. Informantene er fagfolk innen barnehagelæreryrket, noe som er verdifullt for å kunne innhente nyttig informasjon rundt vår forskning (Dalland, 2021, s. 80). Det vil være mulig å belyse både styrker og svakheter ved at vi hadde kjennskap til informantene fra før. At informantene er kjent med intervjuerne fra før og er trygge på oss, kan det være enklere for dem å åpne seg. Derimot, kan noen oppleve det sårbart å svare på spørsmål om sin atferd som barnehagelærer og sitt forhold til barn med innagerende atferd, spesielt hvis de kjenner den som stiller spørsmålene fra før. Dette kan føre til at de ikke svarer ærlig fordi de er redde for å sette seg selv i et dårlig lys.

Som nevnt ovenfor, fikk informantene utdelt en intervjuguide i forkant av intervjuet. Intervjuguiden er en hjelp til å huske hvilke tema og spørsmål som skal tas opp under intervjuet. Ved å gi informantene en intervjuguide på forhånd vil de kunne føle seg trygge på det som skal forskes på gjennom intervjuet. I et intervju får du tilgang til hva informantene mener om en sak eller erfaringer de har gjort seg i ulike situasjoner (Anker, 2020, s. 37). Å utlevere en intervjuguide på forhånd er ikke utelukkende positivt. Informantene kan på forhånd ha lest seg opp på spørsmålene som skal stilles. Gjennom et kvalitativt intervju får man et innblikk i hva informanten sier eller har opplevd, men menneskers beskrivelser samsvarer nødvendigvis ikke med det de faktisk gjør (Anker, 2020, s. 37). Intervjuguiden vil derfor kunne føre til at informanten har lest seg opp på forhånd, og vi vil få et misvisende svar.

5.5 Analyse

Analyse av et intervju skal hjelpe oss å få et innblikk i hva datamaterialet vi har samlet inn, har å fortelle. I tolkningen av intervjuene, finner vi selve meningen bak innhentet data (Dalland, 2021, s. 94). I kapittelet om analyse, vil vi komme nærmere inn på hvilke data vi har funnet, basert på gjennomføringen av kvalitative intervju som forskningsmetode. Før vi gikk inn på selve analyseprosessen av dataen vi hadde innhentet, startet vi med å transkribere intervjuene. Når man transkriberer et intervju, blir en verbal samtale mellom to personer utviklet til en abstrahert og fiksert samtale i skriftlig form (Kvale & Brinkmann, 2021, s. 2014). Når vi transkriberer intervjuet, blir det bedre egnet for å kunne analyseres, da man får man en bedre oversikt over innhentet data (Kvale & Brinkmann, 2021, s. 2016).

Det finnes flere metoder for å analysere intervju. De ulike analyseteknikkene er verktøy som kan være nyttige for enkelte formål og relevante for visse intervju typer (Kvale & Brinkmann, 2021, s. 221). Koding og kategorisering er en av de vanligste formene for dataanalyse. Disse typene analyse av intervju handler om å først lese gjennom utskriftene fra transkriberingen, for å så hente frem viktig materiale fra intervjuene. Ved bruk av koding, kan man få et innblikk i hvilke temaer som går igjen i intervjuene og hente frem kodede avsnitt. Her kan man knytte ulike nøkkelbegrep til deler av teksten for senere tolkning. Kategorisering er en mer systematisk måte å strukturere og organisere data på for å få en helhetlig forståelse av intervjuet. Koding og kategorisering kan brukes i en sammenheng når man analyserer intervju (Kvale & Brinkmann, 2021, s. 226). Koding fører ofte til kategorisering i form av at ulike meninger i intervjuene, kan forkortes til færre kategorier (Kvale & Brinkmann, 2021, s. 228).

Ut fra empirien har vi kommet frem til to ulike kategorier som er relevante for vår problemstilling om barnehagepersonalets forståelse og anerkjennelse av barn med innagerende atferd i barnehagen. Kategoriene vi har valgt å organisere intervjuene inn i er: ‘‘Barnehagelærernes tilnærming til begrepene innagerende og stille barn’’ og ‘‘personalets betydning for barn med innagerende atferd’’. Vi kom frem til disse kategoriene ved å sammenligne intervjuene, og baserte kategoriene derfor på tema som gikk igjen hos alle 3 informantene.

6.0 Empiri

Det er empirien, altså funnene, som styrer resultatene våre. Intervjuene tar utgangspunkt i problemstillingen; ‘Hvordan forstår og anerkjenner barnehagelærere barn med innagerende atferd i barnehagen?’. Dersom svarene vi får på intervjuene ikke er slik vi har forventet, er det empirien som skal være utslagsgivende (Dalland, 2021, s. 59). Vi kommer til å ta utgangspunkt i de ulike kategoriene vi har utarbeidet i punktet ovenfor, og presentere resultatene vi har fått. I presentasjonen av funnene kommer vi til å belyse forskjellige likheter og ulikheter i intervjuene, samt trekke frem sitater som er viktige for vår tolkning. For å ivareta informantenes anonymitet, kommer vi til å omtale de med fiktive navn som er; Anne, Bente og Rune.

6.1 Barnehagelærernes tilnærming til begrepene innagerende og stille barn

For å få et innblikk i hvordan barnehagelærere forstår og anerkjenner innagerende atferd hos barn, er vårt mål å avdekke hva de ulike informantene legger i begrepene “innagerende atferd” og “de stille barna”. Felles for alle informantene er at de knytter begrepet “innagerende atferd”, opp mot ordet “utagerende atferd”.

Slik Bente forklarer her: *“For meg så høres det ut som at innagerende atferd handler mye om følelser som ikke kommer ut. Et helt nytt begrep for meg, men utagerende atferd hører vi mye om.”* Videre forteller hun viktigheten av å anerkjenne barnas følelser, samt bruke observasjon for å kunne møte barnet på deres følelser.

Rune forklarer innagerende atferd på følgende måte: *“Det er de barna som ikke viser med hele kroppen, sitt følelsesspekter. De utagerende barna, de legger du merke til. De kan jo være veldig fysiske i kroppen hvis de blir sint eller lei seg”*. Han forklarer videre at personalet ofte er flinke til å håndtere barn med utagerende atferd, prioritere dem høyt og har mer kunnskap om denne atferden. Han sier at dette skyldes at barn med utagerende atferd krever mer oppmerksomhet fra de voksne i barnehagen.

Anne forteller at det kunne vært mer fokus på dette temaet. Hun påpeker at det finnes kunnskap og forskning på feltet, men at dette ikke kommer godt nok frem. *“ Det drukner i andre ting som man ser er viktige, f.eks.; utagerende atferd. Når du har barn som slår, må du*

jo ta tak i dette med en gang. Men når barn er stille er det lett for at det kommer i andre rekke. Hun trekker også frem viktigheten av personalets rolle i møte med de stille barna.

I intervjuet fokuseres det på kontrasten mellom de to begrepene. Alle informantene bruker utagerende atferd som en del av forklaringen på hva innagerende atferd innebærer. Vi fortsatte deretter intervjuet ved å stille spørsmål om begrepene ‘innagerende’ og ‘de stille barna’. I løpet av intervjuene blir ordet ‘følelser’ nevnt totalt 26 ganger av informantene når vi diskuterer begrepene.

Rune beskriver de stille barna som: ‘*De som ikke tar stor plass, og som er lett å ta for gitt*’. Videre forteller han sin forståelse av begrepet ‘innagerende atferd’ som de barna som ikke viser følelser med hele kroppen. Han fokuserer på at barna med innagerende atferd er ‘låst’ i egen kropp og er forsiktige. Det blir også lagt vekt på at barna har følelser de likevel kjenner på, men ikke gjør dem synlige.

Anne beskriver ‘de stille barna’ som: ‘*barn som går litt under radaren*’ og er snille og gode. Hun sier ‘*Ofte kan disse barna bli stakkarsliggjort*’. Videre sier hun at til tross for deres stillhet påpeker hun at de kan ha det veldig gøy. Det legges vekt på at stillhet hos barn ikke nødvendigvis betyr noe negativt. Når det gjelder forståelsen av innagerende atferd hos barn, sammenligner Anne denne atferden med ‘stille barn’. Hun påpeker at barn med innagerende atferd ofte holder seg mye for seg selv og søker ikke aktivt kontakt med voksne. Imidlertid nevner hun også at når en voksen tar initiativ til å kontakte barnet først, kan det være lettere for barnet å åpne og dele sine følelser og tanker.

På den andre siden beskriver Bente de stille barna som ‘*de som ikke svarer når man snakker til dem*’. Hun beskriver de som barn som holder seg litt i bakhånd, tar en observerende rolle og skaffer seg overblikk i situasjoner. Når vi bringer opp begrepet innagerende atferd hos barn, beskriver Bente denne atferden som barn som sitter inne med mange følelser som de ikke får uttrykt. Videre forklarer hun at disse barna er innadvendte og introverte, og dermed mer stille enn andre barn.

6.2 Personalets betydning for barn med innagerende atferd

Som beskrevet tidligere i oppgaven, er personalets rolle er avgjørende for å sikre barnets beste i barnehagen. Her peker vi særlig på hva som er viktig i forhold til de barna med innagerende atferd. I intervjuene kommer det frem hva informantene ser på som viktig i møte med barn med innagerende atferd, samt hvordan barnehagelærerne kan sikre at barnas beste står i fokus. Vi stilte spørsmål som går inn på voksenrollen for å få et innblikk i hva barnehagelærerne trakk frem som viktig: “Hva er viktig i møte med barn med innagerende atferd?”, “Hva kan du som voksen gjøre for å støtte disse barna?” og “Vil du si at personalet ser alle barna i løpet av en dag i barnehagen?”.

Informantene gav uttrykk for ulike syn om hva som er viktig i møte med barn med innagerende atferd. Rune har et stort fokus på trygghet og at personalet skal sørge for at barnet føler seg sett og hørt. Han nevner også at alle barn skal bli møtt i starten av barnehagehverdagen slik at de opplever å bli tatt godt imot. Tid nevner han også som en viktig faktor for at barnet skal oppleve trygghet, altså at personalet prioriterer tid til å sørge for at alle barn opplever å bli sett. Det blir påpekt av Rune at personalet har ansvar for å bygge gode relasjoner med hvert barn, slik at barnet føler seg trygg og kan oppsøke personalet ved behov. Videre forteller han sitt syn på personalets rolle i møte med innagerende atferd hos barn. Rune fremhever viktigheten av at barn med innagerende atferd føler seg trygge i barnehagen, både i møte med voksne og andre barn. Funnene viser at begrepet ‘trygghet’ er en sentral faktor når det gjelder å sikre barnets beste.

Rune snakker også om forskjellen på ulike personalgrupper i barnehagen, samt hvor forskjellig det er fra person til person når det kommer til hvordan man håndterer underbemanning i barnehagen. “*Det handler om hvordan pedagogen velger å arbeide med barna på, i en travel hverdag*”. Videre snakker han om hvor forskjellig pedagogene i barnehagen er. Noen er mer opptatt av organisering og hva man skal rekke over, fremfor å bruke tid med barna, mens andre mestrer både å gjennomføre alle gjøremål samtidig som de bruker tid med barna. Han fokuserer derfor på viktigheten av å være bevisst på hvem du er som pedagog og hvilken rolle du har i møte med barna for å sikre at alle barn skal føle seg sett. Som Rune sier: “*Det har med personalets innstilling i møte med problem å gjøre.*”

Ved spørsmålet: “Vil du si at personalet ser alle barna i løpet av en dag i barnehagen?”, trekker Rune frem bevisstheten personalet har på temaet, og beskriver det slik: *“Jeg tror det er litt forskjellig. Jeg tror pedagogene har et mye mer bevisst forhold til å se barna enn de som er assistenter.”* Videre vektlegger han at alle pedagoger nødvendigvis ikke ser alle barna, men at de har et mer bevisst forhold til det på bakgrunn av utdanningen. Avslutningsvis forteller han at det finnes også de som ikke har noen form for utdanning, men likevel er helt fantastisk med barna. Han sier: *“Det er vel det bevissthetsforholdet som blir formidlet. Måten man velger å arbeide på.”* Når man stiller samme spørsmål til Bente, blir det lagt vekt på begrepet “organisering” som en viktig del av det å kunne oppnå at alle barn skal føle seg sett i løpet av en barnehagehverdag. Hun trekker frem at barnegruppen kan bli delt i mindre grupper slik at alle barn skal oppleve å føle seg sett.

2 av 3 informanter legger vekt på at det kan være utfordrende å se alle barn i løpet av en hektisk barnehagehverdag. Bente argumenterer for at det å ha en stor barnegruppe vs. Liten barnegruppe, kan utgjøre en forskjell om man klarer å se alle barna i løpet av dagen. Hun snakker også om det å gå frem som en god rollemodell for resten av personalgruppen for å sikre at alle i personalet har en forståelse for hva som skal til for at alle barn føler seg sett. I intervjuet med Bente blir det også snakket om bruken av barnelitteratur som en god måte å få barna til å validere følelser. Hun setter søkelys på de barna med innagerende atferd, som barn som gjerne ikke slipper ut følelsene de sitter inne med. På denne måten mener hun at barnelitteratur er noe personalet kan bruke for å lære barna å anerkjenne følelsene sine og at det å føle seg sint, trist eller glad, er helt normalt.

Alle informantene trekker frem viktigheten av å bruke observasjon som verktøy for å sikre at alle barn skal oppleve å bli sett i løpet av en barnehagehverdag. Bente sier: *“Alle er enige i at barn skal ha en god utvikling og vi ønsker jo barnets beste. Felles forståelse av barnet, hva vi ser. Så jeg vil si at observasjon er viktig”*. Hun peker på at det er viktig å observere og snakke om hvert enkelt barn i personalgruppen, samt ha en dialog med felles forståelse av hva som blir sett og hvordan dette kan arbeides med. Bente forteller videre at det er viktig med en felles forståelse av barnets behov og utvikling, og at dette er nødvendig for å kunne opprettholde barnets beste. Bente snakker også om hvordan man som barnehagelærer kan samarbeide med resten av personalet slik at man kan sikre at alle barn både blir og føler seg sett i løpet av en barnehagehverdag. Her blir det nevnt at det å ha jevnlig avdelingsmøter hvor man snakker om hele barnegruppen, kan være viktig.

På samme måte som Bente, forteller Anne sine erfaringer rundt observasjon av barnegruppen, samt hvor viktig det kan være for å kunne sikre at alle barn føler seg sett. Hun nevner en episode hvor barnegruppen ble diskutert på et avdelingsmøte, hvor det var ett barn som ingen hadde noe særlig relasjon til. Her mener hun at personalet har et ansvar å se hele barnegruppen, noe som kan sikres gjennom at alle har et bevisst forhold til hva som skal gjøres for at alle barn skal føle seg sett. Anne forteller at gjennom både observasjon av barnegruppen og åpen kommunikasjon i personalgruppen, kan man sikre at alle handlinger skjer basert på barnets beste.

7.0 Drøfting

I denne delen av oppgaven skal vi se nærmere på resultatene fra datainnsamlingen og utforske dem i lys av relevant teori og faglitteratur, med mål om å besvare problemstillingen:

‘‘Hvordan forstår og anerkjenner barnehagelærere barn med innagerende atferd i barnehagen?’’. Det er empirien som styrer drøftingen. Vi kommer også til å ta utgangspunkt i valget av metode og drøfte det opp mot alternativer for innsamling av data.

7.1 Barnehagelærerens tilnærming til begrepene ‘‘innagerende atferd’’ og ‘‘de stille barna’’

Ut ifra intervjuene fikk vi innblikk i hvordan informantene forstår begrepet ‘‘innagerende atferd’’ og ‘‘de stille barna’’. Felles for alle 3 informantene er at perspektivet på barn med innagerende atferd er de barna som er litt mer tilbaketrukne, stille og reserverte. Informantene legger også vekt på følelser som et beskrivende begrep for barn med innagerende atferd. Et sentralt funn i intervjuene er også at alle informantene bruker begrepet ‘‘utagerende atferd’’ i forklaringen av innagerende atferd.

Rune beskriver innagerende atferd som barn som ikke viser sine følelser med hele kroppen, i motsetning til hva barn med utagerende atferd gjør. Ifølge Lund (2019) kan de utagerende barna ta oppmerksomheten til personalet i barnehagen i en hektisk hverdag. De barna som tar initiativ, gir tilbakemeldinger og uttrykker seg tydelig både verbalt og ikke-verbalt, kan fort oppta plassen til de barna som er litt mer stille (Lund, 2019, s. 22) Dette samsvarer med hva Rune sier. Han forklarer at personalet ofte er flinke på å håndtere barn med utagerende atferd fordi de krever mer av personalet, men at det derfor burde være mer fokus på barn med innagerende atferd. Dette henger sammen med beskrivelsen til Lund (2019) som forklarer begrepet ‘‘innagerende atferd’’ som en benevnelse på en atferd der følelser, opplevelser og tanker holdes og vendes innover mot en selv (Lund, 2019, s. 27).

Anne, i likhet med Rune, sier også at det burde være mer fokus på den innagerende atferden. Hun sier at selv om det er kunnskap og forskning på feltet, kommer ikke denne kunnskapen godt nok frem. Som Anne forklarer, er hennes forståelse av innagerende atferd barn som går litt under radaren og at de ofte kan bli ‘‘stakkarsliggjort’’. Hun påpeker også at selv om de har en innagerende atferd, trenger ikke dette være noe negativt for barnet. Disse ‘‘stakkarslige’’ barna, kan være en beskrivelse av barn med innagerende atferd, men på den andre siden kan

disse barna ha det bra med både seg selv, og rundt andre, bare at deres personlighet er tilbaketrukket og sjenert. Kanskje barnet bare er litt stille og at den atferden kjennes riktig for barnet? Med andre ord, barnet kan også ha det helt fint selv om det har en innagerende atferd (Lund, 2019, s. 26).

Å se barnet som subjekt handler om å ta hensyn til barnas synspunkter, erfaringer og behov (Østrem, 2012, s. 69). Når vi snakker om barn med innagerende atferd er det viktig å møte dem med respekt og anerkjenne deres behov. Som beskrevet ovenfor kan disse barna bli “stakkarsliggjort”. Å bruke betegnelser på barnet som går i den retningen kan i verste fall undergrave disse barna som subjekt, og redusere dem som individ med ønsker og behov. Ifølge Lund (2012) er det viktig at selv om barn med innagerende atferd er mer tilbaketrukket og mindre utadvendte enn andre, kan det være vanskelig å oppdage deres behov og ønsker. På bakgrunn av det er det viktig å ikke anta noe, men heller gi dem muligheten til å uttrykke seg på sin måte, i sitt eget tempo. (Lund, 2012, s. 26). Dette kan også sees i sammenheng med anerkjennning (Bae, 1999) som innebærer at barnehagepersonalet bekrefter barnet som en verdifull person med rett til å ha egne meninger, følelser og ønsker.

Bente forteller hun at begrepet ikke er kjent, men gjør uttrykk for at hun har en tanke om hva det innebærer. Hun fremhever betydningen av å anerkjenne barnas følelser når det kommer til barn med innagerende atferd. Dette forteller hun i sammenheng med sin forståelse av atferden, altså at barn med innagerende atferd sitter inne med mye følelser, som ikke kommer ut. Dette kan tolkes som at informanten har en oppfattelse på hva atferden handler om, men at det er en usikkerhet rundt begrepet. Ifølge rammeplanen skal barnehagen bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er (Kunnskapsdepartementet, 2017). Dersom barnehagelærerne ikke har et bevisst forhold til begrepet “innagerende atferd” hos barn, kan det være problematisk i møte med disse barna.

Når en snakker om innagerende atferd hos barn er det viktig å vektlegge barnas behov og ønsker. Som Lund (2019) beskriver, kan det være vanskeligere å oppdage et stille barns behov. (Lund, 2019), s. 26). Forskning viser at det er avgjørende at disse barna oppdages og får den støtten de trenger. Støttende stillas hjelper barn med å mestre utfordrende oppgaver, utvider deres kunnskap og øker motivasjonene og mestringen. Det er viktig at barnehagelærere er kjent med denne tilnærmingen for å sikre barnets suksess og trivsel i barnehagen (Askland & Sataøen, 2019, s.203). Støttende stillas kan være spesielt viktig for

barn med innagerende atferd, da det kan bidra til økt mestring og trivsel. Det kan også hjelpe med å styrke relasjonen mellom barn og voksne, og bidra til økt engasjement og motivasjon. På bakgrunn av dette er det nødvendig at personalet har en forståelse av, og tanke om hvordan de anerkjenner barn med innagerende atferd. Slik Rune og Bente forklarer, handler møte med barn med innagerende atferd om anerkjennelse av deres følelser. På lik linje som informantene, beskriver Drugli (2018) viktigheten av anerkjennelse av barn med innagerende atferd. Det å møte barn på deres behov og ønsker, kan bidra til økt selvtillit og motivasjon og engasjement i lek og læring (Drugli, 2018, s.39-40).

Når vi snakker om barnehagelærernes kunnskapsnivå om innagerende atferd hos barn, kommer det frem i intervjuene at det er en tvilende forståelse rundt begrepet. Fellesnevner for alle informantene er at de kommer med en forklaring på begrepet, men at ingen bruker det i barnehagehverdagen eller har et bevisst forhold til det. Alle informantene omtaler den innagerende atferden som "stille barn", og bruker i liten grad begrepet innagerende atferd. Samtidig uttrykker informantene at det ikke er et begrep de bruker i barnehagehverdagen. Vi kan tolke dette som at begrepet "innagerende atferd" er fagspråk, og "de stille barna" er hverdagspråket. En kan derfor muligens stille spørsmål om hvorfor det er de hverdagslige beskrivelsene som dominerer i beskrivelsene av disse barna, og om dette kan være uttrykk for manglende kompetanse knyttet til barn med innagerende atferd.

Under intervjuene har det blitt tydelig at det eksisterer en usikkerhet blant barnehagelærerne når det gjelder deres kunnskapsnivå om innagerende atferd hos barn. Alle informantene gir en forklaring på begrepet, men ingen av dem bruker det aktivt i barnehagens daglige rutiner eller viser en bevissthet rundt det. I stedet omtaler alle informantene den innagerende atferden som "stille barn" og bruker sjelden begrepet innagerende atferd. Samtidig gir informantene uttrykk for at dette ikke er et begrep de benytter seg av i barnehagens hverdag. Dette kan tolkes som at begrepet de benytter seg av i barnehagens hverdag. Dette kan tolkes som at begrepet "innagerende atferd" er mer knyttet til fagterminologi, mens "stille barn" representerer det dagligdagse språket. Det kan dermed være berettiget å stille spørsmål ved hvorfor de hverdagslige beskrivelsene dominerer i framstillingen av disse barna, og om dette kan indikere manglende kompetanse når det gjelder barn med innagerende atferd.

7.2 Viktige faktorer i personalets rolle i møte med barn med innagerende atferd

Det er barnehagen som skal sikre en god start på livet, samt bidra til en trygg, utviklende og meningsfull hverdag (Kunnskapsdepartementet, 2017). Ut ifra intervjuene hadde vi som mål å avdekke hvordan barnehagelærerne arbeidet i møte med innagerende barn, samt hvordan de anerkjenner barn med ulik grad av behov. Informantene Rune, Bente og Anne deler ulike perspektiver på hva som er viktig i personalets rolle og hvordan man kan sikre at alle barn føler seg sett.

Rune legger stor vekt på trygghet som en viktig faktor for barn med innagerende atferd. Lund (2019) påpeker at et barn som opplever trygghet er mer åpent og nysgjerrig når det gjelder seg selv og andre. Hun legger også til at når et barn er utrygt, tar utryggheten mye plass, noe som kan føre til stressreaksjoner hos barnet. Dette vil spille inn på samspillet mellom andre barn og voksne (Lund, 2019, s.95-96) Videre understreker Rune betydningen av at personalet sørger for at barnet føler seg sett og hørt. Dette innebærer å anerkjenne barnets følelser, behov og interesser. Dette er viktige faktorer for at barnet skal føle seg trygg i barnehagen. Gjertsen (2013) peker på trygg tilknytning som viktig i møte med barn. Han påpeker at ved å bruke tilknytningsteorier kan vi få en bredere forståelse av barnets atferd i form av kommunikasjon og opprettelse av bånd til andre. Når barn opplever trygge, positive erfaringer, vil det kunne utforske verden og skape egen identitet. I dette tilfellet blitt balansen mellom å være selvstendig og binde seg til en omsorgsperson viktig for at barnet sakte, men sikkert opplever trygghet (Gjertsen, 2013, s.21).

Rune drog også frem viktigheten av å møte alle barn ved barnehagens start og gi dem en positiv velkomst. Da viser personalet anerkjennelse og verdsettelse av hvert enkelt barn. Drugli (2018) poengterer at anerkjennelse er en sentral faktor for et positivt og inkluderende læringsmiljø i barnehagen. Hun understreker at det handler om å erkjenne og respektere den andres perspektiver og verdier og vise at man tar den andre på alvor (Drugli, 2018, s.39). Videre understreker Rune viktigheten av å bygge gode relasjoner med barn med innagerende atferd for å skape trygghet. Dette innebærer å respektere barnets individuelle uttrykk, behov og være tilgjengelig for dem når de trenger støtte og veiledning. Drugli (2018) understreker at barn med innagerende atferd kan ha utfordringer med å uttrykke sine følelser og behov på en adekvat måte, og de kan derfor oppleve at deres atferd og kommunikasjon ikke blir forstått eller anerkjent av omgivelsene. For disse barna er det særlig viktig at barnehagepersonalet viser dem anerkjennelse og aspekt for deres følelser og behov (Drugli, 2018, s.40).

Samtidig som Rune nevner trygghet som et grunnleggende ansvar barnehagelærerne har i møte med barn, nevner Bente organisering som viktig. Vi kan se på både trygghet og organisering som to sammenhengende begrep i arbeidet med innagerende atferd hos barn. Strukturkvaliteten er viktig for å kunne sikre at personalet kan arbeide for å bidra til å dekke både trygghet og god omsorg i barnehagen (Gotvassli, 2020, s. 61-63).

Bentes betoning av organisering og deling av barnegruppen i mindre grupper er en viktig strategi for å sikre at alle barn får oppmerksomhet og blir sett i løpet av barnehagehverdagen. Ved å jobbe i mindre grupper kan personalet lettere engasjere seg med hvert enkelt barn, observere deres atferd og følelsesmessige uttrykk, samt gi de oppmerksomheten de trenger. Dette er spesielt viktig for barn med innagerende atferd som kanskje ikke uttrykker følelsene sine åpent. Gotvassli (2020) poengterer viktigheten av å belyse barnehagens strukturkvalitet. Strukturkvaliteten har betydning for barnas hverdag, personalets formalkompetanse og de fysiske rammene i barnehagen. Å kartlegge de fysiske rammene, som antall barn per voksen og gruppestørrelse, kan spille inn på kvaliteten i barnehagen (Gotvassli, 2020, s.61-63). Bente nevner også bruken av barnelitteratur som verktøy for å validere barnas følelser, spesielt for barna med innagerende atferd. Hun mener at personalet kan lære barna å anerkjenne og akseptere sine følelser gjennom bruk av barnelitteratur.

Anne understreker betydningen av å møte barna på deres følelser, anerkjenne dem og normalisere uttrykk for vonde følelser slik som Rune la vekt på. Hun legger også vekt på samarbeidet blant personalet for å sikre at alle barn blir sett og føler seg inkludert i barnehagehverdag. Hun fremhever at personalet har ansvar for å se alle barna og bevisstheten om dette kan sikres ved å ha klare retningslinjer for å sikre at alle barn føler seg sett.

Basert på informantenes svar er det tydelig at trygghet, anerkjennelse, bevissthet og organisering er sentrale elementer i personalets rolle. Dette sammenfaller med viktigheten som legges på disse faktorene i stortingsmelding nr.19 og nr.6. Disse meldingene vektlegger barnehagepersonalets kompetanse og erfaring som avgjørende for å sikre kvalitet i barnehage tilbudet. De understreker også behovet for forebygging og håndtering av innagerende atferd hos barn. Det anerkjennes at personalet har en nøkkelrolle i å skape en inkluderende og trygg barnehagehverdag, og at kunnskap om ulike metoder for å håndtere slik atferd er essensielt (Meld. st.19, (2015-2016 & Meld. st.6, (2019-2022)).

Ut ifra intervjuene kan man se at både Bente og Anne fremhever viktigheten av å bruke observasjon som verktøy for å sikre at alle barn skal føle seg sett. Her legger de også vekt på god kommunikasjon og åpen dialog i personalgruppen for å kunne få en forståelse for hvert enkelt barns behov. Ifølge Rammeplanen (2017) handler personalets rolle i møte barn om å være til stede, tilrettelegge, veilede og støtte barna i deres utvikling og læring. Som beskrevet i teorikapittelet innebærer det at personalet lytter og observerer, samt responderer på barnas individuelle behov, interesser og ferdigheter (Kunnskapsdepartementet, 2017). Slik Bente sier, skal barns beste være i fokus og personalet skal ha en felles forståelse av barna. På bakgrunn av dette nevner hun observasjon som verktøy. Dette samsvarer med hva både rammeplanen og barnekonvensjonen påpeker: barnets beste skal være det grunnleggende hensynet i alle handlinger som angår barnet (Kunnskapsdepartementet, 2017 & Sendstad, 2013, s.246). Gotvassli (2019) beskriver begrepet lærende organisasjon som at barnehagen konstant skal være i utvikling slik at barnehagetilbudet alltid er av god kvalitet (Gotvassli, 2019, s. 19). Når Anne trekker frem episoden om barnet som ikke hadde noen relasjon til et personale, kan man se viktigheten av å ha god kommunikasjon i personalgruppen, samt refleksjoner omkring deres praksis for å sikre at alle barn opplever å bli sett i løpet av en barnehagehverdag (Gotvassli, 2019, s. 19).

7.3 Et kritisk blikk på valg av metode

I dette avsnittet retter vi et kritisk blikk mot valget av metode i vår bacheloroppgave, der vi benyttet oss av intervju som vår primære metode for datainnsamling.

Det kvalitative intervjuet forsøker å forstå verden sett fra intervjupersonens side (Dalland, 2020, s. 68). Kvalitative intervjuer gir muligheter for grundige og detaljerte svar fra deltaker og kan gi innsikt i informantens perspektiver, opplevelser og meninger. I et intervju er det også fleksibilitet, da man underveis i intervjuet kan komme med oppfølgingsspørsmål, utforske nye tema som oppstår underveis og tilpasse seg informanten sine behov og preferanser, noe som gir rom for en dypere forståelse. I starten av intervjuet ble informantens bakgrunn og erfaringer avdekket, noe som bidrar til å forstå faktorer som kan påvirke deres oppfatninger og handlinger (Løkken & Søbstad, 2006, s.104 -105). Intervju har i vårt tilfelle vært en verdifull kilde til informasjon, men det er viktig å være oppmerksom på potensielle begrensninger og problem som kan oppstå med denne metoden. Både intervjuer og analyse av

dataene kan være tidkrevende og omfattende. For å sikre kvaliteten på dataene, har vi hatt et klart formål, gode spørsmål og analysert dataene systematisk.

Vi erkjenner imidlertid at det finnes alternative tilnærminger som kunne blitt benyttet for å undersøke problemstillingen vår på en annen måte. En av disse er observasjon. Gjennom observasjon kunne vi fått innsikt i hvordan både barn og voksne oppfører seg i ulike situasjoner og i samspill med andre i barnehagen. Dette kunne bidratt til å forstå de underliggende årsakene til atferden. På en annen side kan observasjoner bli noe iscenesatt dersom barnehagepersonalet er klar over at de blir observert. Dette kan potensielt påvirke resultat og gi et begrenset bilde av den faktiske atferden. Det kan også være en flytende overgang mellom intervjuer og observasjoner. I observasjoner kan man snakke med de som observeres, og samtalene kan ligne på intervjusituasjoner (Anker, 2020, s.37). Det kunne vært nyttig å observere om svarene i intervjuene stemmer overens med deres faktiske handlinger i praksis.

8.0 Avsluttende kommentar

Avslutningsvis skal vi oppsummere hovedfunnene og drøftingen av datamateriale. Vi skal også se på veien videre og hva vi som studenter sitter igjen med etter arbeidet med oppgaven. Vårt mål med oppgaven har vært å undersøke og få mer kunnskap om problemstillingen: ‘‘Hvordan forstår og anerkjenner barnehagelærere barn med innagerende atferd i barnehagen?’’

Det er både likheter og ulikheter ut ifra intervjuene. Alle informantene deler perspektivet om at barn med innagerende atferd er preget av å være tilbaketrukne, stille og reserverte. Informantene legger også vekt på følelser som et beskrivende begrep for barn med innagerende atferd.

Gjennom vår studie har vi fått innsikt i barnehagelærernes perspektiver og kunnskap om begrepene ‘‘innagerende atferd’’ og ‘‘de stille barna’’, samt deres praksis i barnehagen. Et interessant funn var at alle informantene nevnte utagerende atferd som en motsetning til innagerende atferd når de diskuterte deres forståelse av begrepet. De brukte aktivt ‘‘stille barn’’ i stedet for ‘‘innagerende atferd’’. Dette antyder at ‘‘innagerende atferd’’ er mer knyttet til fagspråket, mens ‘‘stille barn’’ representerer det dagligdagse språket. Dette funnet bidrar til å berike vår forståelse av hvordan begrepet blir forstått og anvendt i praksis.

Et annet bemerkelsesverdig funn var de ulike perspektivene på lærende organisasjon. Det var tydelige forskjeller i tenkemåtene rundt dette blant informantene. Dette gir oss et interessant innblikk i hvordan barnehagelærere tolker og praktiserer lærende organisasjon i deres arbeid. Basert på vår drøfting om personalets rolle i møte med barn med innagerende atferd, har vi fått innblikk i hva informantene ser på som viktige. To av tre informanter nevner trygghet som en sentral faktor for at barn med innagerende atferd skal kunne ha en god utvikling, samt kunne danne relasjoner til andre mennesker. Organisering blir også nevnt i arbeidet med innagerende atferd, for å kunne sikre at alle barn skal oppleve å bli sett i løpet av en barnehagehverdag. Her blir det lagt vekt på å se på barnehagens strukturkvalitet for å kunne sikre et godt barnehagetilbud.

Vi har også fått innsikt i deres kunnskap og kompetanse innen dette feltet gjennom vår forskning. Vi har gjennomført kvalitative intervjuer med ulike barnehagelærere og har

analysert og tolket funnene. Det er viktig å merke seg at vårt utvalg av informanter var begrenset, og derfor kan vi ikke trekke generelle konklusjoner basert på disse dataene. Likevel gir de oss verdifull innsikt i barnehagelærernes tanker og forståelse rundt temaet. Selv om vi kun har hatt 3 informanter, kan deres perspektiver potensielt være representative for mange flere barnehagelærere.

Etter å ha jobbet med oppgaven, erkjenner vi at det var en utfordring å finne et konkret svar på problemstillingen. Funnene og analysen vår kan tyde på at det er en lav bevissthet rundt temaet hos barnehagelærerne. Selv om informantene har en generell forståelse av begrepet, legger de liten vekt på å arbeide aktivt med det i praksis. Vi mener det er nødvendig å ha kunnskap og forståelse for hvordan man kan møte barn på deres egne premisser for å oppfylle rammeplanens intensjon om å ivareta barnets beste og har derfor ønsket å belyse betydningen av “innagerende atferd” i barnehagen.

Arbeidet med bacheloroppgaven har vært en lærerik prosess, og vi har oppnådd en økt kunnskap om hvordan barnehagelærere forstår og anerkjenner barn med innagerende atferd i barnehagen. Denne verdifulle kunnskapen vil være til nytte for oss som ferdig utdannede barnehagelærere i vårt fremtidige arbeid.

9.0 Referanseliste

- Anker, T. (2020). *Analyse i praksis, en håndbok for masterstudenter*. Cappelen Damm.
- Askland, L., & Sataøen, S. O. (2019). *Utviklingspsykologiske perspektiv på barns oppvekst*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Bae, B (1999). Relasjon som vågestykke - Læring om seg selv og andre. Waastad, J.E (Red.), *Erkjennelse og anerkjennelse – Perspektiv på relasjoner* (s. 33-60). Universitetsforlaget.
- Barnehageloven (2005). *Lov om barnehager*. Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64?q=barnehageloven>
- Dalland, O. (2021). *Metode og oppgaveskriving*. (7.utg). Gyldendal.
- Drugli, M, B. (2018). *Liten i barnehagen*. (3.utg). Cappelen Damm.
- Gjertsen, P, Å. (2013). *De usynlige barna*. Fagbokforlaget.
- Gotvassli, K, Å. (2019). Barnehagen som en lærende organisasjon – teoretiske perspektiver.
- Gotvassli, K. Å. (2020). *Kvalitetsutvikling i barnehagen*. Universitetsforlaget.
- Kunnskapsdepartementet (2017). *Rammeplanen for barnehagen: innhold og oppgaver*. Utdanningsdirektoratet. Hentet fra: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/>
- Lillemyr, O, F. (2018). *Lek på alvor*. (3.utg). Universitetsforlaget.
- Lund, I. (2019). *Det stille atferdsproblemet*. Fagbokforlaget.
- Løkken, G & Søbstad, F. (2006). *Observasjon og intervju i barnehagen*. (4.utg). Universitetsforlaget.
- Meld. St.19 (2015-2016). *Tid for lek og læring: Bedre innhold i barnehagen*. Kunnskapsdepartementet. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-19-20152016/id2479078/>
- Meld. St.6 (2019 –2022). *Tid for ny giv: Kunnskapsløftet for barnehagen*. Kunnskapsdepartementet. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-6-20192020/id2677025/>
- Mørreaunet, S., Moen, K, H. & Skogen, E (red.), *Ledelse av en lærende barnehage* (2.utg, s. 17-41). Fagbokforlaget.
- Pettersen, S. (2020, 28.Juli). *Hvordan kan du møte og forstå de stille barna i barnehagen?* Utdanningsnytt. Hentet fra: <https://www.utdanningsnytt.no/fagartikkel-selektiv>

[mutisme-spesialpedagogikk/hvordan-kan-du-mote-og-forsta-de-stille-barna-i-barnehagen/110597](#)

Pettersvold, M., Østrem, S. (2012) *Mestrer, mestrer ikke. Jakten på det normale barnet*. Res publica.

Regjeringen.no (2007, 10.januar). *Å se barn som subjekt – noen konsekvenser*. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/barnehager/artikler/a-se-barn-som-subjekt---noen-konsekvenser/id440489/>

Regjeringen.no (2023, 5.januar). *Barnets beste og barnets med- og selvbestemmelsesrett*. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/innsiktsartikler/bosted-og-samvar/barns-beste-og-medbestemmelsesrett/id2076312/>

Foss, E & Strømme, L, M. (2019, 26.Juli). Hva er egentlig et "normalt" barn i barn i barnehagen. Barnehage.no. Hentet fra: <https://www.barnehage.no/forskning/hva-er-egentlig-et-normalt-barn-i-barnehagen/135219>

Voksne for barn organisasjonen (2005). *Barn i Norge 2005 – Se meg! Lund, I. Hun sitter jo bare der* (s.41-52). Årsrapport om barns og unges psykiske helse.

Østrem, S. (2012). *Barnet som subjekt. Etikk, demokrati og pedagogisk ansvar*. Cappelen damm.

Vedlegg 1: Intervjuguide

Bakgrunnsinformasjon

1. Hva er din bakgrunn? Kjønn? Utdanning? Yrkeserfaring

Innagerende Atferd

2. Hva tenker du på når vi nevner “de stille barna”?
3. Har du møtt noen barn som du vil si er stille, hvem er disse barna?
4. Hva betyr innagerende atferd for deg? (din forståelse)
5. Bruker dere dette begrepet i barnehagen?
6. Kan du beskrive et barn med innagerende atferd?

Voksenrollen

7. Hva mener du er viktig i møte med disse barna?
8. Hva kan du som voksen gjøre for å støtte disse barna?
9. Hva kan du som pedagog gjøre for å få personalet bevisst på dette temaet?
10. Arbeider personalgruppen med innagerende atferd fra før? Hvordan?
11. Vil du si at personalet ser alle barna i løpet av en dag i barnehagen?
12. Hva er det som gjør at kanskje ikke alle barn blir sett eller lagt merke til i like stor grad?
13. Hvordan kan du som pedagogisk leder arbeide med personalet for at alle barn skal bli sett?
14. Hva kan være utfordringer knyttet til at alle i personalgruppen skal arbeide i samme retning?

Avslutning

15. Hvis du skulle trekke ut tre ting som du mener er det viktigste vi har snakket om, hva ville det vært?
16. Er det noe mer du vil tilføye?
17. Kan vi kontakte deg igjen dersom det blir aktuelt?

Takk for at du stilte opp!

Vedlegg 2: Informasjonsskriv om forskningsprosjekt

Dette er et spørsmål om du ønsker å delta som informant gjennom intervju til vår bacheloroppgave. Formålet med vår oppgave er å undersøke hvordan barnehagepersonalet forstår innagerende atferd og hvordan de arbeider med dette. I dette skrivet gir vi deg informasjon om vårt forskningsprosjekt og formål, samt hva din deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Vi har valgt å fokusere på innagerende atferd hos barn på bakgrunn av observasjoner vi har gjort oss rundt dette temaet både gjennom studie og praksis. Formålet med intervjuet er å få svar på vår problemstilling. Her ønsker vi å intervjuere dere individuelt, men også drøfte sammen i grupper, samt ha en case. Dette for å innhente ulik informasjon. Vi har og et ønske om å motta praksisfortellinger fra en vanlig barnehagehverdag. Innagerende atferd er et viktig tema som bør settes mer fokus på. Dette fordi at barn som havner utenfor tidlig i barnehagen, kan få konsekvenser for dette senere. Målet er å få en bredere kunnskap slik at de 'usynlige' barna blir mer synlige. Alle barn i barnehagen er like mye verdt, og skal møtes ut ifra sitt ståsted. Alle barnehager skal jobbe ut ifra barnets beste. Vi har begge gjennom studieløpet erfart og observert tilfeller av dette, og det er blitt en hjertesak hos oss begge. På bakgrunn av dette vil vi derfor forske på hvordan man kan veilede personalet i arbeid med innagerende atferd, samt konsekvensene dersom man ikke har fokus på det i barnehagen.

Problemstilling: *'Hvordan forstår og anerkjenner barnehagelærere barn med innagerende atferd i barnehagen?'*

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til å få innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, samt få utlevert en kopi av opplysningene. Du har også rett på å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende, eventuelt få slettet personopplysninger om deg og sende klage til datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva innebærer det for deg å delta?

Dersom du ønsker å delta i prosjektet innebærer dette deltakelse i intervju både individuelt og i grupper, samt arbeid med case. Her kan man selv velge om man ønsker å delta på begge type intervjuer eller bare et av dem. Intervjuet vil inneholde spørsmål om innagerende atferd, hvordan dette jobbes med og hva personalet kan gjøre for å bli mer bevisste på dette sammen om barnets beste.

Anonymitet

I vårt prosjekt skal vi benytte oss av metoden intervju for å innhente data. I intervjuet vil vi bruke lydopptaker slik at vi får med oss all informasjon. Vi kommer til å bruke opplysningene om deg kun til formålene som står i dette skrivet. Opplysningene kommer til å bli behandlet i samsvar med personvernregelverket. Det er kun vi to som studenter og veileder som kommer til å ha tilgang på innsamlet data. Lydopptaket vil bli lagret på passord beskyttet pc og kommer til å bli slettet etter transkripsjon. Navn og dine kontaktopplysninger vil bli erstattet med en kode som lagres innelåst og adskilt fra øvrige data. Det er ingen mulighet for at noen kan gjenkjenne deg i den skriftlige teksten.

Det er frivillig å delta

Dette prosjektet er helt frivillig å delta i. Om det skulle hende at du velger å trekke deg underveis, skal du ikke måtte oppgi noen grunn for dette. Alle dine personopplysninger og informasjon i sammenheng med intervjuet vil da bli slettet.

Hva skjer med opplysningene etter at oppgaven er levert?

Alle lydopptak, og notater vil slettes når oppgaven vår er levert og godkjent. Oppgaven leveres 25.mai og etter dette er det 3 ukers sensurtid.

Tid

Vi ønsker å intervju 4 barnehagelærere, både kvinner og menn + styrer. Hvilke dager vi skal komme finner vi ut sammen. Lengde på et intervju vil være i underkant av 1 time.

Casearbeidet tar ca. 1 time. Barnehagehverdagen er travel, det har vi stor forståelse for! Vi er fleksible.

Kontakt**Personverntjeneste fra Sikt**

Telefon: 73984040

Mail: Personverntjenester@sikt.no

Personvernombud ved Høgskulen på Vestlandet

Trine Annikken Larsen

Telefon: 55587682

Mail: Trine.anikken.larsen@hvl.no

Prosjektansvarlig:

Kjersti Sandnes Haukedal, førstelektor

Tlf: 55587066

Mail: Kjersti.sandnes.haukedal@hvl.no

Dersom det skulle være noe mer dere lurer på er det bare å kontakte oss!

----- Mobil: ----- Mail: -----	----- Mobil: ----- Mail: -----
--------------------------------------	--------------------------------------

Samtykkeerklæring

Jeg har lest og forstått informasjonen om dette forskningsprosjektet. Jeg har også fått mulighet til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til

Å delta i et intervju

Jeg samtykker til at mine svar oppbevares og behandles frem til prosjektet er avsluttet.

(Signatur av prosjektdeltaker, sted og dato)

Vedlegg 3: Vurdering fra NSD

Referansenummer

Vurderingstype

Standard

Dato

23.03.2023

Prosjekttittel

Bacheloroppgave om "de usynlige barna" i barnehagen

Behandlingsansvarlig institusjon

Høgskulen på Vestlandet / Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett / Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Prosjektansvarlig

Kjersti Sandnes Haukedal

Student

Prosjektperiode

28.11.2022 - 25.05.2023

Kategorier personopplysninger

- Almennelige

Lovlig grunnlag

- Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 25.05.2023.

Kommentar

OM VURDERINGEN Sikt har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket. TAUSHETSPLIKT Forskningsdeltakerne har yrkesmessig taushetsplikt. De kan ikke dele taushetsbelagte opplysninger med forskningsprosjektet. Vi anbefaler at du minner dem på taushetsplikten. Merk at det ikke er nok å utelate navn ved omtale av barn. Vær forsiktig med bruk av eksempler og bakgrunnsopplysninger som tid, sted, kjønn og alder. FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER Vi har vurdert at du har lovlig grunnlag til å behandle personopplysningene, men husk at det er institusjonen du er ansatt/student ved som avgjør hvilke databehandlere du kan bruke og hvordan du må lagre og sikre data i ditt prosjekt. Husk å bruke leverandører som din institusjon har avtale med (f.eks. ved skylagring, nettpørreskjema, videosamtale el.) Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32). MELD VESENTLIGE ENDRINGER Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Se våre nettsider om hvilke endringer du må melde: <https://sikt.no/melde-endringer-i-meldeskjema> OPPFØLGING AV PROSJEKTET Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet. Lykke til med prosjektet!